

Newsletter analityczny nr 46 (16.02 – 7.03.2016)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 16 lutego – 7 marca 2016:

Najważniejszym wydarzeniem analizowanego okresu było przedstawienie przez Komisję Europejską pakietu mającego poprawić bezpieczeństwo energetyczne UE zobowiązującego państwa członkowskie do solidarności w przypadku zakłóceń w dostawach gazu oraz sporządzania planów antykryzysowych.

Komentarz:

Przedstawione przez Komisję Europejską 16 lutego stanowisko w sprawie Unii Energetycznej warto rozważyć z punktu widzenia bezpieczeństwa energetycznego Polski, regionu i Unii Europejskiej. Sam jego tytuł jest intrygujący – „Zrównoważone bezpieczeństwo energetyczne” – wskazuje bowiem na utrzymanie dotychczasowej tendencji do łączenia zagadnień polityki energetycznej i ochrony klimatu.

Po pierwsze, podział Unii Europejskiej na regiony, które mają przygotowywać plany na wypadek kryzysu jest nietrafioną kopią sposobu regulacji na rynku energii elektrycznej – ACER. Bo chociaż w tym drugim wypadku takie działanie byłoby obecnie uzasadnione (choć nie z taką alokacją Polski) z powodów technicznych, w tym przypadku takiego uzasadnienia nie ma. Tym bardziej, iż rozważane działania powinny umożliwić fizyczne przesyłanie gazu z różnych kierunków od Hiszpanii do Estonii, od Norwegii do Grecji i tworzenie planów na poziomie całej Unii. Taki sposób zarządzania bezpieczeństwem energetycznym jest najbardziej logiczny, opłacalny i efektywny. Podział na regiony to de facto budowanie stref wpływów a nie integracja rynku, której efektem ma być wzrost bezpieczeństwa oraz spadek cen dla odbiorców końcowych. Propozycja ta wskazuje na wzrastającą segmentację w polityce europejskiej, która osłabia spójność Unii Europejskiej jako wspólnoty państw opartych na idei solidarności.

Po drugie, nie wprowadzono poziomów importu surowców energetycznych z jednego kierunku, a przecież najprostszym sposobem zapewnienia bezpieczeństwa jest dywersyfikacja kierunków dostaw i miksu energetycznego. W związku z powyższym należy określić taki poziom na poziomie UE, a następnie rozdzielić te limity pomiędzy poszczególne państwa.

Po trzecie, wprowadzenie kontroli przez Komisję Europejską umów zawieranych jedynie między państwami nie jest wystarczające. Przeczy to idei wolnego rynku, na której KE i część państw chce budować Unię Energetyczną. Przy takim podejściu rola umów międzyrządowych będzie maleć.

Po czwarte, po stronie podażowej Komisja nie uwzględnia w dostatecznym stopniu możliwości postępu technologicznego umożliwiającego wydobywanie gazu z łupków, biogazu, ani technologii gazyfikacji węgla co mogłoby stanowić strategiczną rezerwę całej Unii Europejskiej.

Po piąte, w dokumentach nie uwzględniono kwestii ochrony infrastruktury krytycznej oraz ochrony przed cyberzagrożeniami. Ten obszar potencjalnych zagrożeń powinien być przynajmniej elementem Unii Energetycznej.

Warto podkreślić dążenie do ograniczenia popytu poprzez poprawę efektywności energetycznej w ogrzewaniu i chłodzeniu, które przyczyniają się do konsumpcji 68% importowanego gazu. Zmiana w tym obszarze powodująca spadek popytu na gaz jest więc niezwykle istotna i spowoduje zmniejszenie wrażliwości gospodarstw domowych na ewentualne przerwy w dostawach tego surowca. Również uznanie importu skroplonego gazu LNG jako narzędzia dywersyfikacji i poprawy bezpieczeństwa energetycznego jest właściwym kierunkiem zmian. Warto podkreślić, iż propozycje te stoją w sprzeczności z próbą realizacji przez Niemcy Nord Stream II. Również kwestie bardziej aktywnej współpracy z państwami spoza Unii Europejskiej wskazują na zgodną z interesami Polski koncepcję prowadzenia polityki.

Reasumując, Komisja Europejska przygotowała dokument, który wymaga dopracowania. Unia Energetyczna nabrała dzięki tym zapisom trochę większego wigoru i zdecydowania, choć kluczowe będą ustalenia dotyczyć procedur działania na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego oraz inne zapisy szczegółowe.

Europa i świat:

16.02 – Rumunia i Węgry osiągnęły porozumienie pozwalające na rozpoczęcie działań prowadzących do uruchomienia interkonektora gazowego pomiędzy krajami.

16.02 – Aleksiej Miller, prezes Gazpromu, zadeklarował, że gazociąg Nord Stream II zostanie oddany do użytku do 2019 roku.

16.02 – Komisja Europejska przedstawiła pakiet mający poprawić bezpieczeństwo energetyczne UE, który będzie zobowiązywał państwa członkowskie do solidarności w przypadku zakłóceń w dostawach gazu oraz sporządzania planów antykryzysowych.

16.02 – Jerzy Buzek, szef komisji przemysłu Parlamentu Europejskiego, pozywanie ocenił propozycje Komisji Europejskiej ws. bezpieczeństwa energetycznego.

18.02 – Arsenij Jaceniuk, premier Ukrainy, podkreślił w Radzie Najwyższej, że projekt Nord Stream II powinien zostać zablokowany ze względu na zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego i energetycznego kraju.

19.02 – Rozpoczęto fazę testów kabla NordBalt łączącego Litwę ze Szwecją.

19.02 – Robin Dunnigan, wicesekretarz ds. Dyplomacji Energetycznej USA, negatywnie oceniła obecny kształt projektu Nord Stream II.

19.02 – Acciona planuje przeznaczyć do 2020 roku na inwestycje w odnawialne źródła energii 2,5 mld USD.

22.02 – Azerbejdżan, Rosja oraz Iran rywalizują o wpływy na rynku gazu w Gruzji.

24.02 – Jens Soltenberg, sekretarz generalny NATO, zapowiedział, że sojusz nie będzie ingerował w budowę Nord Stream II.

26.02 – Claude Turmes, luksemburski eurodeputowany Zielonych, stwierdził że Nord Stream II „to rosyjska zagrywka polityczna mająca na celu podzielić Europę”.

28.02 – Anders Fogh Rasmussen, były szef NATO, stwierdził, że projekt Nord Stream II, „to oznaka braku solidarności wśród państw unijnych”.

29.02 – Premierzy Liwy, Łotwy i Estonii spotkali się w celu omówienia kwestii Nord Stream II.

1.03 – Borut Pahor, prezydent Słowenii, stwierdził, że „Nord Stream II rozbije europejską solidarność, działając na niekorzyść konkurencji na europejskim rynku gazu”.

2.03 – Petro Poroszenko, prezydent Ukrainy spotkał się w Kijowie z Marosem Szeńczowiczem, wiceprzewodniczącym Komisji Europejskiej ds. Unii Energetycznej.

2.03 – Komisja Europejska przedstawiła pierwszą unijną ocenę paryskiego porozumienia klimatycznego, wskazując, jakie dalsze kroki na poziomie UE mają zostać podjęte, by wypełnione zostały zobowiązania COP.

7.03 – Według duńskiego portalu Politiken.dk, Dania może zablokować projekt Nord Stream II, bowiem do rozpoczęcia budowy konieczne będą pozwolenia środowiskowe krajów których wyłączne strefy ekonomiczne na morzu przecinać będzie magistrala.

Polska:

16.02 – Narodowe Centrum Studiów Strategicznych opublikowało raport „Bezpieczeństwo energetyczne RP – o stanie bezpieczeństwa polskiej gospodarki paliwowej”.

17.02 – Arkadiusz Sekściński, wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia Energetyki Wiatrowej, stwierdził, że propozycja PiS dotycząca wprowadzenia minimalnej odległości elektrowni wiatrowych od zabudowań i lasów na poziomie 3 km spowoduje praktyczne pozbawienie możliwości inwestycji w tym zakresie.

17.02 – Piotr Naimski, pełnomocnik rządu do spraw strategicznej infrastruktury energetycznej, poinformował, że rząd planuje przygotowanie korekty przewidzianych w ustawie sposobów wsparcia OZE.

17.02 – PGE zapowiedziało zakończenie przeglądu strategii spółki do końca II kwartału.

17.02 – Polscy fizycy Filip Granek i Zbigniew Rozynek pracują nad nową technologią ogniw fotowoltaicznych, która pozwoli na szersze wykorzystanie ogniw słonecznych.

17.02 – Związkowcy z Kompanii Węglowej zagrozili spółce, że jeśli do 19.02 nie otrzymają gwarancji utrzymania wynagrodzeń na poziomie z zeszłego roku rozpocznie się spór zbiorowy.

17.02 – Ministerstwo Energii skierowało do konsultacji publicznych projekt rozporządzenia regulującego zasady udzielania pomocy publicznej w dofinansowywanych ze środków UE projektach związanych z poprawą efektywności energetycznej.

18.02 – Zarząd Kompanii Węglowej zaprezentował oczekiwania inwestorów wobec Polskiej Grupy Górniczej (PGG).

19.02 – Opublikowano poselski projekt ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych określającej zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych i warunki zabudowy mieszkaniowej wokół wiatraków.

22.02 – Według badania CBOS, 50% Polaków opowiada się za rozwojem sektora OZE w Polsce.

23.02 – Zdaniem Michała Kurtyki, wiceministra energii, Polska będzie zabiegać o wzmocnienie propozycji Komisji Europejskiej dotyczących bezpieczeństwa energetycznego.

25.02 – Prezydent Andrzej Duda podpisał nowelizację ustawy o działach administracji rządowej, zgodnie z którą pod nadzorem Ministerstwa Energii znajdą się spółki energetyczne.

25.02 – W opinii Dawida Jackiewicza, ministra skarbu, decyzja o budowie elektrowni atomowej w Polsce powinna zostać podjęta w drodze referendum.

26.02 – Ministerstwo Energii rozpoczęło audyt we wszystkich spółkach węglowych.

29.02 – Artur Bramora, autor tzw. poprawki prosumenckiej, wezwał do przeprowadzenia konsultacji społecznych w sprawie przygotowywanego przez rząd projektu nowych przepisów dla prosumentów.

1.03 – Janusz Kowalski, wiceprezes PGNiG, stwierdził że spółka chce stworzyć do 2022 roku możliwość sprowadzania norweskiego gazu do Polski, do czego ma przyczynić się budowa przez Gaz System gazociągu Baltic Pipe.

3.03 – Górnicze związki zawodowe zebrały 70-tys podpisów nad ustawą gwarantującą darmowy deputat węglowy z budżetu państwa dla emerytów górniczych.

Warszawa, 7 marca 2016 r.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Kolegium Ekonomiczno-Społecznym SGH, ekspert ISECS oraz NCSS, laureat RENERGY AWARD 2015 w kategorii osobowość roku, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej”(2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręczników „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), „Współczesna wojna handlowo-gospodarcza” (2015) autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.